

Homilie Benedikta XVI. při mši sv., náměstí Revoluce v Havaně

Drazí bratři a sestry!

„Požehnaný jsi Pane, Bože... Požehnané je tvé slavné svaté jméno“ (*Dan 3,52*). Tento hymnus požehnání z *knihy Daniel* zní dnes v naší liturgii a opakovaně nás vybízí, abychom dobrořečili Bohu a chválili Jej. Jsme součástí zástupu onoho sboru, který Pána nepřetržitě oslavuje. Připojujeme se k tomuto díkůvzdání svým radostným a důvěřujícím hlasem ve snaze upevnit se v lásce a v pravdě na cestě víry.

„Požehnaný jsi Bože“, který nás shromažďuješ na tomto významném náměstí, abychom se více ponořili do tvého života. Zakouším hlubokou radost z toho, že jsem dnes mezi vámi, abych předsedal této mši svaté uprostřed jubilejního roku zasvěceného Panně Marii Milosrdné lásky z Cobre.

Srdečně zdravím kardinála Jaimeho Ortegu y Alamina, arcibiskupa Havany, a děkuji mu za jeho laskavá slova na uvítanou. Zdravím také kardinály a své bratry biskupy z Kuby a dalších zemí, kteří sem přijeli, aby se účastnili této bohoslužby. Zdravím také kněze, seminaristy, řeholníky a všechny přítomné věřící, jakož i státní představitele, kteří nás provázejí.

V prvním čtení jsme slyšeli, jak se tři mladíci pronásledovaní babylónským panovníkem rozhodnou raději podstoupit smrt ohněm, než aby zradili svoje svědomí a svoji víru. Dostává se jim síly „chválit, oslavovat a ctít Boha“ v přesvědčení, že Pán vesmíru a dějin je nevydá smrti a nicotě. Bůh vskutku nikdy neopouští svoje děti, nikdy na ně nezapomíná. Je nad námi a je schopen nás svou mocí zachránit; je svému lidu nablízku a skrze svého Syna, Ježíše Krista, přebývá mezi námi.

„Když vytrváte v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí“ (*Jan 8,31*). V úryvku z dnešního evangelia se Ježíš zjevuje jako Syn Boha Otce, Spasitel, tedy jediný, kdo může ukázat pravdu a darovat pravou svobodu. Jeho učení vyvolává mezi posluchači odpor a neklid. Ježíš je obviňuje, že chtějí jeho smrt, a poukazuje na nejvyšší oběť kříže, která se už blíží. Vybízí je však, aby uvěřili a vytrvali v Jeho Slovu, aby poznali pravdu, která vykupuje a pozvedává.

Lidská bytost totiž touží po pravdě, jejíž hledání vždycky předpokládá uplatňování autentické svobody. Mnozí nicméně upřednostňují zkratky a snaží se vyhýbat tomuto úkolu. Někteří si - jako Pontský Pilát - ironicky dobírají možnost poznat pravdu (srov. *Jan 18,38*), hlásají neschopnost člověka ji dosáhnout anebo popírají, že existuje jediná pravda pro všechny. Tento postoj v případě skepticismu a relativismu působí v srdci změnu, vyvolává citový chlad, nerozhodnost, odstup od druhých a uzamykání se do sebe. Jsou to ti, kteří si myjí ruce jako římský místodržitel a nezúčastněně nechávají řeku dějin plynout.

Na druhé straně jsou takoví, kteří toto hledání pravdy interpretují mylně, upadají do iracionality a fanatismu, jež je uzavírá v „jejich vlastní pravdě“, kterou se snaží vnucovat druhým. Jsou jako zaslepení znalci Zákona, kteří při pohledu na zbitého a zakrváceného Ježíše zuřivě volají: „Ukřižuj ho!“ (srov. *Jan 19,6*). Kdo

totíž jedná iracionálně, není Ježíšovým učedníkem. Víra a rozum jsou pro hledání pravdy nezbytné a komplementární. Bůh stvořil člověka s vrozeným povoláním k pravdě a vybavil jej proto rozumem. Křesťanská víra vskutku neprosazuje iracionalitu, nýbrž touhu po pravdě. Každá lidská bytost má bedlivě zkoumat pravdu a když ji najde, rozhodnout se pro ni, i kdyby hrozilo, že bude muset přinášet oběti.

Pravda o člověku je navíc nevyhnutelným předpokladem k dosažení svobody, protože v ní objevujeme základy etiky, s níž se mohou všichni měřit a která obsahuje jasné a přesné formulace o životě a smrti, povinnostech a právu, manželství, rodině a společnosti a v posledku o nezcizitelné důstojnosti lidské bytosti. Tento etický odkaz může sblížovat všechny kultury, národy a náboženství, státníky a občany, občany mezi sebou a věřící v Krista s těmi, kdo v Něho nevěří.

Křesťanství vynáší hodnoty, jež jsou oporou etiky, přičemž nevnucuje, nýbrž předkládá Kristovu výzvu k poznání pravdy, která osvobozuje. Věřící je povolán, aby ji předkládal svým současníkům, jako to činil Pán i v tísnivé předchuti odmítnutí a ukřižování. Osobní setkání s Tím, který je osobně pravdou, nás vede ke sdílení tohoto pokladu s druhými především skrze svědectví. Drazí přátelé, neváhejte následovat Ježíše Krista. V Něm nalézáme pravdu o Bohu a o člověku. On nám pomáhá zvítězit nad naším sobectvím, opustit naše ambice a přemoci to, co nás utiskuje. Ten, kdo působí zlo, ten, kdo hřeší, je otrokem hříchu a nedosáhne nikdy svobody (srov. *Jan 8,34*). Jedině zřeknutím se nenávisti a svého zatvrzelého a slepého srdce budeme svobodní a vyklíčí v nás nový život.

S pevným přesvědčením, že Kristus je pravou mírou člověka a s vědomím, že v Něm se nachází síla nezbytná k překonání každé zkoušky, chci vám otevřeně hlásat Pána Ježíše jako Cestu, Pravdu a Život. V Něm všichni najdou plnost svobody, světlo k hlubokému pochopení reality a k jejímu přetvoření obnovující mocí lásky.

Církev žije, aby dala druhým účast na tom jediném, co má. A tím není nic jiného než sám Kristus, naděje slávy (srov. *Kol 1,27*). Aby mohla toto poslání plnit, musí se opírat o bytostnou náboženskou svobodu, která spočívá v možnosti hlásat a slavit víru také veřejně, šířit poselství lásky, smíření a pokoje, jež přinesl na svět Ježíš. Je třeba uznat, že na Kubě byly učiněny určité kroky, aby církev mohla veřejně plnit svoje nevyhnutelné poslání a otevřeně zvěstovat svoji víru. Je však zapotřebí pokračovat a rád bych povzbudil vládní představitele této země, aby upevnili to, čeho bylo dosaženo a pokračovali na této cestě pravé služby obecnému blahu celé kubánské společnosti.

Právo na náboženskou svobodu, ať již v její dimenzi individuální či komunitní, vyjevuje jednotu člověka, který je současně občanem a věřícím. Opravňuje také věřící, aby přispívali k budování společnosti. Její posílení upevňuje soužití, živí naději v lepší svět, vytváří podmínky příznivé pro mír a harmonický rozvoj a současně klade solidní základy zajišťující práva budoucím generacím.

Když církev na toto právo poukazuje, nedožaduje se žádného privilegia. Vykazuje pouze věrnost pověření, které dostala od svého božského Zakladatele spolu s vědomím, že kde je přítomen Kristus, tam roste člověk v lidskosti a nachází svoje svědomí. Proto se církev snaží nabízet toto svědectví svým hlásáním a svým

učení jak v katechezi, tak ve školském a univerzitním prostředí. Lze doufat, že i tady brzo nastane chvíle, kdy se církev bude moci v různých oblastech vědění dělit o dobra poslání, které jí svěřil její Pán a které nikdy nesmí opomíjet.

Známým příkladem takové práce byl významný kněz Felix Varela, vychovatel a učitel, proslulý syn města Havany, který vstoupil do dějin Kuby jako první, kdo učil svůj lid přemýšlet. Otec Varela nám ukazuje cestu k pravé sociální transformaci, k formaci ctnostných lidí tvořících důstojný a svobodný národ, poněvadž tato transformace bude záviset na duchovním životě člověka. Neboť „bez ctnosti není vlasti“ (*Lettere ad Elpidio*, 6, Madrid 1836, str. 220). Kuba a svět potřebují změny. Ty však nastanou pouze tehdy, bude-li každý s to tázat se na pravdu, rozhodnout se pro cestu lásky a rozsévat smíření a bratrství.

Prosme Nejsvětější Pannu o mateřskou přímluvu, abychom se pokaždé, když se účastníme eucharistie, stali svědky lásky, která odpovídá na zlo dobrem (*Řím 12,21*) a nabízeli se jako živá hostie tomu, který s láskou obětoval sebe sama pro nás. Kráčeťme v Kristově světle, které může rozptýlit temnoty omylu. Úpěnlivě Jej prosme, abychom s přispěním a příkladem svatých dovedli dávat svobodnou, velkorysou a důslednou odpověď Bohu, beze strachu a zášti. Amen.

Přeložil Milan Glaser, Radio Vaticana